

Karolina Paćko

Muzeum Więzienia Pawiak

Grzegorz Wodziński

Muzeum Więzienia Pawiak

Samorządowcy na Pawiaku

6 października 2023 roku odbył się wernisaż wystawy plenerowej „Warszawscy samorządowcy na Pawiaku”, poświęconej członkom warszawskiego magistratu, którzy w czasie okupacji niemieckiej zostali osadzeni w tym więzieniu.

Na ekspozycji zaprezentowano 25 sylwetek samorządowców, którzy zasłużyli się w czasie obrony stolicy w 1939 roku oraz podczas okupacji niemieckiej, działając w konspiracji, za co trafili do największego więzienia politycznego na terytorium okupowanej Polski. Wśród nich warto wymienić prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego, jego zastępców Jana Pohoskiego i Henryka Wojtkowicza-Pawłowicza, jak również prof. Teofila Staniszkisa, Jana Starczewskiego, Stanisława Dubois. Wielu z nich zostało wywiezionych do obozów koncentracyjnych lub rozstrzelanych w masowych egzekucjach, inni zginęli w czasie Powstania Warszawskiego. O ile postać Stefana Starzyńskiego jest znana wielu warszawiakom, to niewątpliwie wartością tej wystawy są biogramy postaci mniej znanych, a ogromnie zasłużonych dla stolicy. Kurator wystawy przywraca pamięć o tych wyjątkowych Polakach.

W warstwie graficznej wystawa jest przejrzysta, główną rolę pełni fotografie samorządowców prezentowane na tle muru okalającego ówczesne więzienie.

Wystawie towarzyszy publikacja zatytułowana *Warszawscy samorządowcy na Pawiaku*, która wpisuje się w nurt historiografii,

zaliczany do szeroko rozumianej tematyki martyrologicznej. Choć jest to katalog wystawy, to treść merytoryczna w nim zawarta, upoważnia do pozycjonowania go w katalogu prac historycznych dotyczących najnowszej historii Polski. Czytelnik, po przeczytaniu krótkiego merytorycznego wstępu, może zapoznać się z postaciami, których główna część wystawy dotyczy. *Wędrówka przez krainę mroku...* tekst wprowadzający pod tym tytułem, autorstwa Beaty Michalec, przybliży historię i działalność warszawskiej Rady Miejskiej od 1919 roku, czyli od pierwszych wyborów do Rady. W narracji podkreślono obecność w Radzie Warszawy przedstawicieli wielu stronnictw politycznych, co w pełni charakteryzuje politycznie okres międzywojnia. Wybrzmiewa także fakt, że dla dobra Warszawy współpraca działaczy różnych stronnictw i partii politycznych była w pełni możliwa, a korzyści z niej płynące ubogacały stołeczne miasto, zwane „Paryżem Północy”.

Pomysłodawczynią i kuratorem wystawy jest zastępca dyrektora ds. programowych Muzeum Niepodległości w Warszawie dr Beata Michalec, która w działalności naukowej zajmuje się m.in. historią Warszawy, co odzwierciedlają liczne publikacje jak *Stefan Starzyński – gospodarz stolicy w latach 1934–1939*, *Nowe spojrzenie i nowe perspektywy. Pierwsze radne Miasta Stołecznego Warszawy*. Zaangażowanie autorki w życie stolicy przejawia się także w działalności w Towarzystwie Przyjaciół Warszawy, Towarzystwie Miłośników Historii w Warszawie czy jako radnej miasta stołecznego. Nie dziwi zatem fakt, że Beata Michalec po raz kolejny podjęła temat związany ściśle z historią Warszawy, przedstawiając sylwetki osób tak bardzo zasłużonych, a często nieznanymi szerszej publiczności.

**Karolina Paćko
Grzegorz Wodziński**

Warszawscy samorządowcy na Pawiaku, red. B. Michalec, T. Skoczek, Muzeum Niepodległości w Warszawie, Warszawa 2023, ss. 58.